

KŁOTKA (35) sb f

-t- (34), -d- (1).

o oraz a jasne.

sg N kłotka (8). ◇ G kłotki (5). ◇ A kłotkę (9) [w tym: -e (1), -ą (1)]. ◇ I kłotką (2). ◇ pl N kłotki (1).
◇ G kłotek (2) *GórnDworz*, *WerGość*, kłotk (1) *ZapWar*. ◇ A kłotki (7). ◇ [du I (cum nm) kłodkoma.]
Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Kłódka*, też *zasuwa*, *rygiel*; *sera Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *claustrum Calep* (33) :
*Mymer*¹ 31; *Sera*, dicitur firmatura, zamek, ostii, ut lignum vel ferrea sera, *clodka BartBydg* 142b;
RejWiz 4v, 58v; *iakaż to flepotá/ Nie kupić zá grofz kłotki/ co by ftrzeglá złotá. RejZwierz* 103;
BielKron 463; *Mącz* 386b; *RejPos* 138v; *álić fiedzi iáko pies ná łańcuchu fkrzynkami fie oftháwiał/ s*
fłofárzem fie o mocną kłotkę tárguie RejZwierc 103v; *StryjKron* 105; *Calep* 204b, [971]a; *GostGosp*
10; *Wrotá otworem/ kłotki pogwałcone/ Smutkiem fłuczone. GrabowSet R2; SarnStat* 961; [W tej
bramie wzwód z drażkiem, z wrzeciádzmi i ze dwiema kłodkoma. *LustrWpol* I 14].

kłotka od czego (2): *ZapWar* 1532 nr 2548; że o włos gárłá y czći niezbył, Gdy z opilftwá od brony
kłotki zodcináli. *CiekPotr* 13.

kłotka u czego (1): *Thamze* [...] wiczyagall klothky vkrzynyie vkrączywíchi bulawą. *LibMal* 1552/
166v.

W charakterystycznych połączeniach: *mocna kłotka* (3), *twarda*; *pociągáć kłotki*; *kłotkę wyciągáć*,
(z)odcinać (2).

Zwroty: »kłotkę odemknáć, otworzyć« [szyk zmienny] (1 : 1): *yakom ya nyedodal noza*
nyebosczykowy vawrzynczevy Czaykowskyemv do vyeze any schya themtho nozem vylamal szweze
any clothk them nozem odemknal ZapWar 1527 nr 2324; *LibMal* 1544/81v.

»kłotkę (s)tłuc, odbić« [szyk zmienny] (5 : 2): *ZapWar* 1532 nr 2548, 1537 nr 2563; *RejRozpr*
H2v; *BielKron* 381; *RejZwierc* 72, 237v; *Kiedv kłotką zámykáia/ lepiej kłotkę fłuc/ niż podwoy*
płowáć. GostGosp 58.

»kłotką zamknáć (a. zamykáć)« [szyk zmienny] (4): *y tám kazał go władzić w łańcuch/ y w pętá/ y*
zámknáć kilkiem kłotek GórnDworz S6v [idem] *WerGość* 247; *Kmiotkowi zapowiedź káżdá od Páná/*
ma bydz ták waźna/ iáko kiedy kłotką zámknie w domu álbo w fkrzyni GostGosp 38, 58.

Wyrażenie: »klucz od kłotki« (1): *Otoż od iedney kłotki ieden klucz iednemu/ A od drugiey*
zárázem oddawam drugiemu. HistLan E2v.

W przen (1) :

Szereg: »kłotka i klucz« (1): *Leie/ wrzefzczy/ kołáce/ á fklenice tłuże/ Bo ftrácił od rozumu y*
kłotki y klucze. RejWiz 30v.

Przen (2) :

a) *Zabezpieczenie* (1) : *O márna niedbałóści/ iákaż to flepotá/ Nie kupić zá grofz kłotki/ co by*
ftrzeglá złotá. Leczby tę ták y dármó/ zázwždy kłotkę mieli/ Gdyby w lepłzy porządek/ máło weźrzec
chcieli. RejZwierz 103.

b) *Pogranicze, obronne zamki* (1) :

Szereg: »kłotka i klucz« (1): ony po swoyey woly z wielkyem veffelym chodzyly y rofrvfchily klotke y zlomyly klvcz Moldawfky y fzcith wfcem Chrzesczyanskym zyemiam. *LibLeg* 11/56.

2. [*Deseczka, na której robi się sieć:* Sieć iáko małz począć: miey kłotkę ná trzy pálce ná fzerzą/ y poczni sieć średnią *CygMyśl* F3v.]

3. [*Poczwarcki mrówek:* małz im [szpakom] fypác kłotki mrowczane *CygMyśl* Hv.]

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Drugie [L] *barbarum*, które tak pisać/ kłotka/ łakawy/ łakomy. *JanNKarKoch* F.

Synonimy: 1. *kłopot, skobel, zamek, zawora.*

MM